UNHCR/R.Kostrzynski

UCHODŹCY Z UKRAINY W POLSCE
PROFILOWANIE
PAŹDZIERNIK 2022

WPROWADZENIE

Na dzień 15. listopada 2022 r. w Polsce w ramach ochrony tymczasowej zarejestrowało się około 1,5 mln osób, co stanowi najwyższą liczbę wśród krajów UE. W całej Europie zarejestrowano dotychczas ponad 7,4 mln uchodźców z Ukrainy[1].

W celu zrozumienia profilu demograficznego uchodźców z Ukrainy, ich zamiarów i potrzeb, dostępu do informacji oraz trendów przemieszczania się, UNHCR we współpracy z REACH rozpoczęło regionalny (a więc odbywający się w kilku krajach ościennych: Polsce, Słowacji, Mołdawii oraz Rumunii) proces "profilowania". W ramach badania przeprowadzano wywiady w wielu lokalizacjach, w tym na terenach przygranicznych, w ośrodkach tranzytowych i recepcyjnych, centrach zakwaterowania zbiorowego oraz w punktach informacyjnych i pomocowych. Ponieważ wywiady przeprowadzono jedynie w wybranych województwach i lokalizacjach, wyniki badania nie mogą być uogólnione na całą populację uchodźców z Ukrainy przebywających w Polsce. Różne typy lokalizacji włączonych do badania również mogą wpływać na jego wyniki i uniemożliwiać porównanie z poprzednimi raportami. Respondenci zostali wybrani losowo i poproszeni o zgodę na udział w ustrukturyzowanych wywiadach przeprowadzonych przy pomocy kwestionariusza ujednoliconego na poziomie regionalnym. Niniejszy raport przedstawia wyniki 4,410 wywiadów przeprowadzonych z uchodźcami przebywającymi w Polsce między 1. a 31. października 2022 r.

DOWIEDZ SIĘ WIĘCEJ

Raport regionalny **ŻYCIE W ZAWIESZENIU: PROFILE I INTENCJE UCHODŹCÓW Z UKRAINY**

Lipiec 2022

Poprzednie raporty:

UCHODŹCY Z UKRAINY W POLSCE. PROFILOWANIE.

Czerwiec 2022 - Lipiec 2022

Sierpień 2022

Wrzesień 2022

Portal Danych Operacyjnych - Sytuacja Uchodźców z Ukrainy: **POLSKA**

NAJWAŻNIEJSZE INFORMACJE

Większość osób ankietowanych w październiku 2022 stanowiły kobiety z wyższym wykształceniem. Ponad połowa respondentów (62%) planowała zostać w Polsce, głównie ze względu na bezpieczeństwo. Znaczna większość (73%) podróżowała do Polski z osobami towarzyszącymi, najczęściej z członkami bliskiej lub dalszej rodziny.

- Ponad połowa (62%) respondentów planowała w najbliższym czasie zostać w Polsce, 15% zamierzało wrócić do Ukrainy, a 8% przeprowadzić się do innego kraju. Główną motywacją do pozostania w Polsce - wskazaną przez 30% - było bezpieczeństwo w miejscu przemieszczenia, a także więzi rodzinne (17%). Najwyższy odsetek osób planujących pozostać w Polsce znalazł się wśród osób pochodzących z obwodów ługańskiego (75%) i zakarpackiego (73%). Powrót do Ukrainy był natomiast najczęściej planowany przez uchodźców z obwodu ternopilskiego (35%).
- Około jedna trzecia (30%) uchodźców podróżowała z co najmniej jedną osobą starszą. Osoby podróżujące z osobami starszymi częściej zgłaszały środki finansowe, jedzenie i pomoc materialną jako najpilniejsze potrzeby.
- Pomoc finansowa, dostęp do zatrudnienia i zakwaterowanie były najczęściej zgłaszanymi pilnymi potrzebami. Najczęściej wymieniane potrzeby dot. dostępu do informacji dotyczyły natomiast informacji na temat pomocy finansowej, możliwości zatrudnienia oraz opieki medycznej. Respondenci preferowali otrzymywać informacje poprzez media społecznościowe.

DEMOGRAFIA

Wśród społeczności, z którą przeprowadzono wywiady w październiku, większość stanowiły Ukrainki podróżujące z bliską rodziną, najczęściej z dziećmi lub innymi kobietami. Prawie połowa z ankietowanych (47%) posiadała wyższe wykształcenie, około jedna trzecia (32%) wykształcenie zawodowe, a 18% - wykształcenie średnie. Przed przemieszczeniem większość była zatrudniona (67%), a 15% - na emeryturze.

73% respondentów podróżowało z innymi osobami, w tym 92% z bliską rodziną. 44% ankietowanych podróżowało z co najmniej jednym dzieckiem lub niemowlęciem, a 30% z co najmniej jedną osobą powyżej 60. roku życia. Średnio ankietowani podróżowali z dwiema innymi osobami.

Płeć respondentów

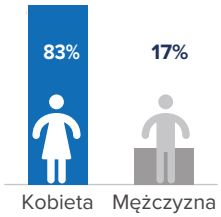

Zatrudnienie w Ukrainie

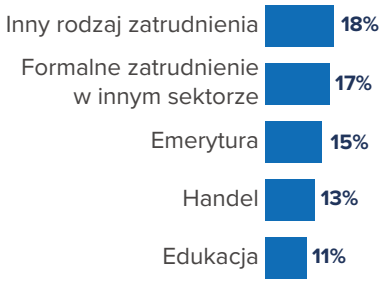

Struktura zatrudnienia z podziałem na grupy wiekowe:

Odsetek osób, które przed opuszczeniem Ukrainy były bezrobotne, był bardzo niski (2%). Większość spośród najstarszych respondentów, powyżej 60. roku życia, (77%) przed wojną była już na emeryturze.

Dane zawierają także odpowiedzi 14-17-latków (n=25), wśród których większość stanowili uczniowie**.

Narodowość

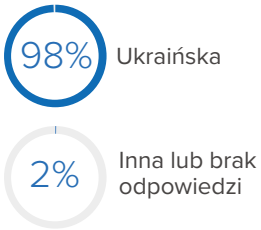

Formalne wykształcenie

(n=4310)*

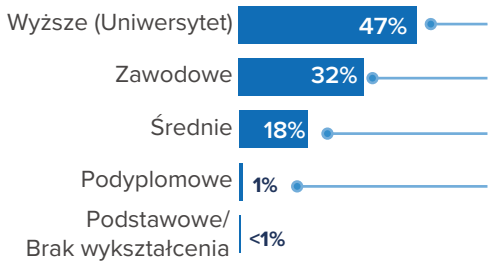

Według grupy wiekowej

*Wśród osób, które odpowiedziały na to pytanie.

**W październiku wszystkie ankiety, w tym z osobami niepełnoletnimi, przeprowadziło UNHCR.

PLANY NA PRZYSZŁOŚĆ

Większość respondentów planowała pozostać w Polsce (62%), głównie ze względu na bezpieczeństwo. Chęć pozostania w Polsce była wyższa wśród uchodźców podróżujących z co najmniej jedną osobą ze szczególnymi potrzebami (69%), szczególnie wśród osób z poważnym schorzeniem lub niepełnosprawnością oraz samotnych rodziców. 15% respondentów zamierzało powrócić do Ukrainy, podczas gdy kolejne 14% nie podjęło jeszcze decyzji[2]. Zaledwie 8% planowało przeprowadzkę do innego kraju, najczęściej do Niemiec, Kanady lub Norwegii. Chęć pozostania w Polsce była wyższa wśród osób, które przyjechały pomiędzy lutym a czerwcem (67%), niż tych, które przyjechały w ciągu kolejnych 4 miesięcy (56%). Ci ostatni byli bardziej skłonni do przeprowadzki do innego kraju (14% vs. 3% wśród tych, którzy przyjechali pomiędzy lutym a czerwcem.

Zamiary: Pozostanie w Polsce

62% **ankietowanych planowało zostać w Polsce**

Trzy główne powody pozostania w Polsce (n=2,744)

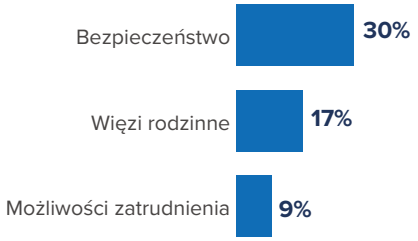

Najliczniej reprezentowane obwody pochodzenia wśród osób zamierzających zostać w Polsce*

Najliczniej reprezentowane obwody pochodzenia wśród osób zamierzających powrócić do Ukrainy*

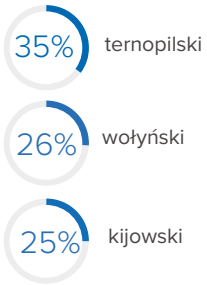

* % przedstawia odsetek respondentów z danego obwodu zamierzających pozostać w Polsce lub powrócić do Ukrainy.

Zamiary: Powrót do Ukrainy

W październiku odsetek respondentów planujących powrót do Ukrainy osiągnął 15%. Ta decyzja była najczęściej umotywowana przyczynami finansowymi, odczuciem, że sytuacja w Ukrainie się poprawiła, lub chęcią zjednoczenia z rodziną*. Najwyższy odsetek planujących powrót pojawił się wśród respondentów z obwodów ternopilskiego, wołyńskiego i kijowskiego.

*27% respondentów nie odpowiedziało na to pytanie, a kolejne 21% wskazało odpowiedź "Inny powód'.

15% **respondentów planuje powrót do Ukrainy, z czego 90% do obwodu pochodzenia. 66% ma obawy dotyczące powrotu.**

Główna przyczyna powrotu (n=674)*

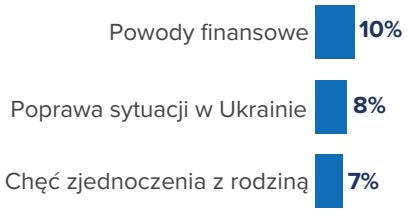

Zamiary: Wyjazd do innego kraju

Tylko 8% respondentów zadeklarowało chęć wyprowadzki do innego kraju. Więzi rodzinne, procedury uzyskania azylu oraz możliwości zatrudnienia były najczęściej wymienianymi przyczynami wyjazdu do innego kraju.

8% **respondentów planuje wyprowadzić się do innego kraju**

Najbardziej popularne miejsca docelowe (n=339)

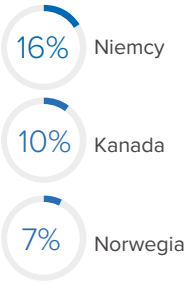

Główne powody przeniesienia się do innego kraju (n=339)

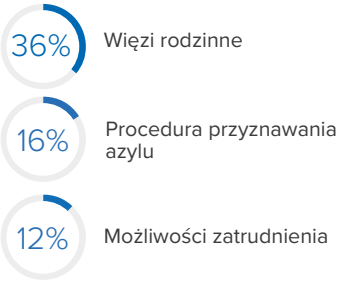

Najczęstsza forma zakwaterowania osób planujących wyjazd do innego kraju (n=339)

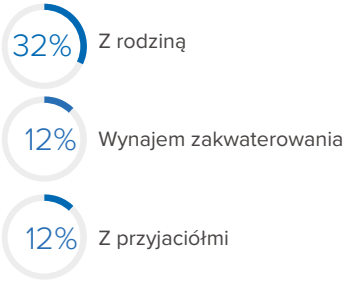

ZAKWATEROWANIE

Respondenci najczęściej mieszkali w wynajętym zakwaterowaniu (45%). Wynajem był znacznie bardziej popularny wśród tych, którzy opuścili Ukrainę między lutym a czerwcem (50%), niż wśród tych, którzy wyjechali później (37%). 17% ankietowanych mieszkało u rodzin goszczących, a 14% w centrach zbiorowych.

Odsetek osób, które przebywały u rodzin goszczących był znacznie wyższy wśród tych, którzy podróżowali z co najmniej jedną osobą starszą (23% vs. 15% wśród podróżujących bez osób starszych). Ponadto, rodziny podróżujące z osobami starszymi rzadziej wynajmowały mieszkania (37% vs. 47%).

Najczęstsze obecne/planowane typy zakwaterowania

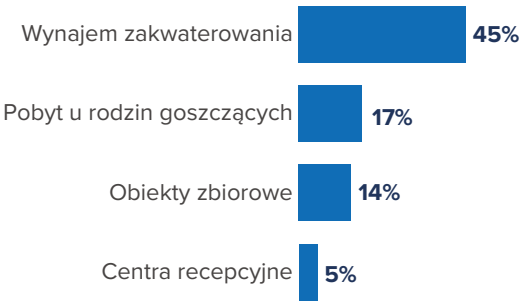

SIECI WSPARCIA

29% **badanych ma krewnych mieszkających poza Ukrainą**

Miejsce zamieszkania rodziny miało wpływ na plany uchodźców: ci, którzy mają rodzinę w Polsce, byli bardziej skłonni, aby zostać (75%), natomiast ci, którzy mają bliskich poza Polską i Ukrainą, częściej deklarowali chęć wyjazdu do innego kraju (21%).

Trzy najczęstsze kraje pobytu krewnych (n=1,258)

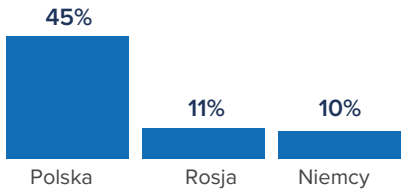

PRIORYTETOWE POTRZEBY

Środki finansowe (41%), zatrudnienie (33%), zakwaterowanie (28%) i opieka medyczna (28%) znalazły się wśród najczęściej zgłaszanych priorytetowych potrzeb.

- Środki pieniężne stanowiły priorytetową potrzebę szczególnie wśród podróżujących z osobami starszymi (51%, w porównaniu do 37% wśród rodzin bez osób starszych), którzy częściej zgłaszali również zapotrzebowanie na pomoc rzeczową (32% vs. 19%) oraz jedzenie (23% vs. 12%).
- Respondenci podróżujący z dziećmi i niemowlętami często zgłaszali potrzebę dostępu do środków finansowych (46% vs. 38% wśród rodzin bez dzieci). Ponadto, 15% z nich wskazało potrzebę dostępu do edukacji (w porównaniu do 8% wśród rodzin bez dzieci). Podróżujący z niemowlętami częściej deklarowali potrzebę dostępu do pomocy rzeczowej (32% vs. 21% wśród rodzin bez niemowląt).

Najczęściej zgłaszane podstawowe potrzeby*

*Jest to pytanie wielokrotnego wyboru, więc suma może przekroczyć 100%.

41% **gospodarstw domowych ma co najmniej jednego członka ze specjalnymi potrzebami**

- Osoby z niepełnosprawnością 12%
- Osoby z poważnymi schorzeniami 15%
- Osoby starsze ze specjalnymi potrzebami 11%
- Samotni rodzice 22%

*Podczas gdy środki pieniężne są priorytetową potrzebą zgłaszaną przez uchodźców, pokrywają one kilka podstawowych potrzeb, których zakres zostanie przeanalizowany w przyszłych raportach.

DOSTĘP DO INFORMACJI

Ponad połowa (55%) uchodźców ankietowanych w październiku zadeklarowała potrzebę otrzymania informacji o pomocy finansowej. Respondenci wymieniali również potrzebę dostępu do informacji dotyczących możliwości zatrudnienia, dostępu do opieki medycznej, statusu prawnego oraz znajdowania zakwaterowania. Media społecznościowe i aplikacje były najchętniej wybieranymi metodami komunikacji (55%). Telegram, Facebook i Viber były najczęściej wskazywane przez respondentów.

Pięć najczęściej zgłaszanych potrzeb dot. dostępu do informacji*

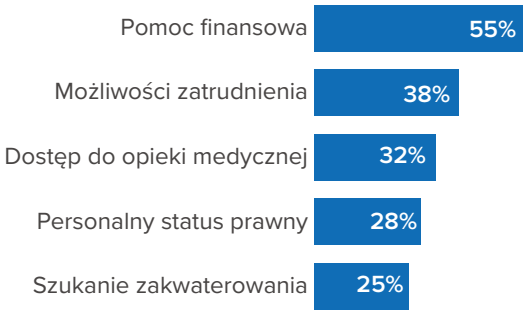

Preferowane sposoby otrzymywania informacji*

Preferowane media społecznościowe* **

*Jest to pytanie wielokrotnego wyboru, więc suma może przekroczyć 100%.
**Wśród osób, które wskazały media społecznościowe i aplikacje jako preferowaną metodę komunikacji.

POCHODZENIE & PRZYJAZD

Najwyższy odsetek respondentów pochodził z obwodów zaporoskiego i charkowskiego oraz z Kijowa. Duża część ankietowanych przyjechała także z obwodów dnipropetrowskiego i chersońskiego. Połowa respondentów opuściła swoje miejsce zamieszkania pomiędzy końcem lutego a majem. Niemal 100% respondentów miało przy sobie paszport lub dowód osobisty. 11% przeniosło się wewnątrz Ukrainy przed jej opuszczeniem.

Najczęstsze obwody pochodzenia

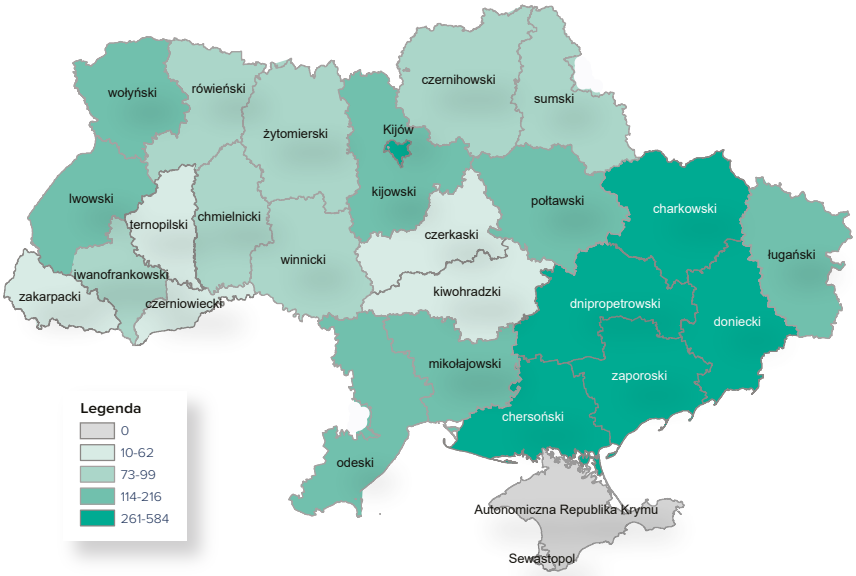

Miesiąc wyjazdu, 2022

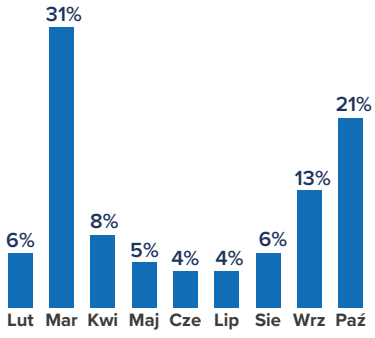

Wewnętrznie przemieszczeni przed przyjazdem do Polski

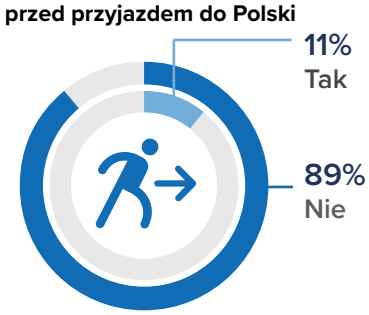

ROZDZIELENIE RODZINY

Większość respondentów (80%) została rozdzielona z członkami najbliższej rodziny w okresie następującym po eskalacji konfliktu w lutym 2022. Niemal w połowie przypadków (49%) powodem rozdzielenia była niechęć członków rodziny do opuszczenia Ukrainy. Rozdzielenie było również często spowodowane wprowadzeniem prawa, w ramach którego zakazano opuszczania kraju mężczyznom w wieku 18–60 lat, lub faktem, że część członków rodziny nie mogła opuścić Ukrainy ze względu na problemy zdrowotne.

80% respondentów zostało rozdzielonych z członkami najbliższej rodziny

Trzy główne powody rozdzielenia
(n=3,535)*

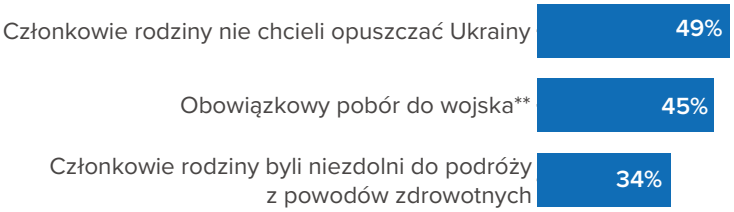

*Jest to pytanie wielokrotnego wyboru, więc suma może przekroczyć 100%.

**Pobór do wojska dotyczy stanu wojennego obowiązującego w Ukrainie, który uniemożliwia mężczyznom w wieku 18-60 lat opuszczenie kraju, nie oznacza jednak, że wszyscy ci, którzy pozostali, są w czynnej służbie wojskowej.

Ograniczenia wyników badania:

- Zastosowano nieprobabilistyczny dobór próby, dlatego wyników nie można ekstrapolować na populację wszystkich uchodźców z Ukrainy.
- Konflikt nadal trwa i szybko ulega zmianom, a ludność wciąż się przemieszcza, dlatego wyniki mogą się znacznie różnić w kolejnym okresie gromadzenia danych.
- Dane zostały zebrane tylko w niektórych regionach, w tym na terenach przygranicznych w województwach podkarpackim i lubelskim, a także w dużych miastach, takich jak Warszawa, Kraków, Wrocław, Lublin i Poznań - sytuacja może się różnić w innych regionach i mniejszych miastach.
- W odróżnieniu od poprzednich raportów, ten raport opiera się na danych pochodzących z wywiadów przeprowadzonych głównie w centrach zakwaterowania zbiorowego, na przystankach autobusowych i dworcach kolejowych, a także biurach organizacji pozarządowych, więc wyników nie można ekstrapolować na populację wszystkich uchodźców z Ukrainy ani porównać z wynikami poprzednich raportów.
- Ponieważ pytania nie były obowiązkowe, wiele odpowiedzi pozostało pustych. Procenty liczono na podstawie całej próby, włączając w to pytania, na które nie udzielono odpowiedzi.

Przypisy końcowe

1. UNHCR Operational Data Portal for Poland
2. Te informacje są zgodne z wynikami poprzednich badań regionalnych, wg których większość uchodźców z Ukrainy mieszkających w Polsce i innych krajach wyrażała nadzieję na jak najszybszy powrót do domu, planując pozostać w krajach goszczących do czasu zakończenia działań wojennych i poprawy sytuacji bezpieczeństwa.
https://www.unhcr.org/news/press/2022/7/62ce6ad64/unhcr-survey-finds-refugees-ukraine-hope-home.html

SKONTAKTUJ SIĘ Z NAMI

Lorena Isla Rodriguez, Senior Protection Officer, isla@unhcr.org
Andrii Mazurenko, Senior Information Management Officer, mazurenk@unhcr.org
Paula Gierak, Country Focal Point, REACH, paula.gierak@reach-initiative.org
Joanna Jaworska, Assessment Officer, REACH, joanna.jaworska@reach-initiative.org